

Juliana Vaculíková

Prostředky rodově neutrální reference v odborném textu

Unmarked personal reference forms in academic texts

Bakalářská práce. ÚAJD FF UK. 2017

Posudek vedoucí práce

Juliana Vaculíková se ve své bakalářské práci zaměřila na téma, o kterém se hodně diskutuje, často i mimo odbornou veřejnost, ale které se ve skutečnosti empiricky zkoumá dosti obtížně. Autorka se zabývá prostředky rodově neutrálního odkazu v anglickém odborném textu. Navíc porovnává to, jak jsou tyto prostředky zastoupeny v článcích v amerických odborných periodikách, s jejich užíváním v odborných časopisech australských a novozélandských.

V teoretické části práce shrnula autorka možnosti, jak lze odkazovat na rodově neutrální substantiva v singuláru, a faktory, které mohou vést k volbě jednotlivých prostředků. Literatura, se kterou pracovala, zahrnuje jak starší práce (např. Baron, 1981), tak studie z poslední doby (Adami, 2009). Teoretický úvod tak mapuje zároveň změny postojů k užívání zájmen v rodově neutrální referenci.

Značnou část doby, po kterou práce vznikala, věnovala autorka shromažďování materiálu. Autorka si vybrala jako reprezentanty genericky užitých substantiv jména *student*, *learner* a *teacher*. V databázi odborných časopisů *ProQuest* vyhledala 200 článků (100 v amerických odborných časopisech, 100 v časopisech australských a novozélandských), které splňovaly následující kritéria: byly publikovány v letech 2010-2017 v recenzovaných časopisech a obsahovaly alespoň šest výskytů kombinace sledovaných substantiv. Kritéria a způsob výběru dokladů jsou podrobně popsány ve třetí kapitole práce. Aby shromáždila dostatečný počet dokladů, prohledala autorka asi 800 odborných článků.

Analýza dokladů ověřovala tři základní hypotézy: a) *they* se užívá k odkazu na rodově neutrální substantiva větší měrou v australské a novozélandské angličtině než v článcích amerických, b) americké časopisy dávají přednost generickému zájmenu *he*, c) volbu zájmena ovlivňuje obvyklá praxe jednotlivých časopisů. První hypotéza se potvrdila – v australské a novozélandské odborné angličtině je skutečně dominantním bezrodým singulárovým zájmenem *they*; generické *he* nebylo ve sledovaných textech doloženo. Vedle *they* se vyskytlo generické *she* a kombinace *he or she*, *he/she*. V americké angličtině je oproti předpokladům nejvýznamněji zastoupeno zájmeno *they*, ale kromě prostředků popsaných také v australské a novozélandské angličtině, obsahovala americká data rovněž bezrodé *he* a *one*. Za zajímavé pokládám poznatky o kombinacích bezrodých zájmen. Autorka komentuje také determinaci antecedentu zájmena, např. výskyt kombinovaných forem *he or she* nebo *he/she* po substantivech s univerzálními kvantifikátory. Pokud jde o hypotézu c), ukázalo se, že neexistuje přímá korelace mezi užitými zájmeny a konkrétním časopisem. Zdá se tedy, že

sledované časopisy neuplatňují striktní pravidla formy odkazu na rodově neutrální substantiva.

Ačkoli se práce nevěnuje systematicky jiným řešením generického rodově neutrálního odkazu (např. opakování substantiva), autorka na ně upozorňuje tam, kde se uplatnily vedle odkazu pomocí zájmen.

Myslím, že z poměrně úzkého tématu dokázala autorka vytěžit maximum. Její práce představuje zajímavou aktuální sondu do zkoumané problematiky. Za podstatný pokládám metodologický přínos práce. Díky přesnému popisu shromažďování materiálu a jeho analýzy by bylo možné zvolenou metodu dobře aplikovat při dalším výzkumu dané oblasti. Pro další práci lze použít i soubor dokladů uvedený v příloze.

Práce byla průběžně konzultována. Nemám proto žádné otázky ani připomínky.

Závěr

Práce Juliany Vaculíkové splnila zadání i požadavky kladené na bakalářské práce. Doporučuji ji proto k obhajobě a předběžně hodnotím jako výbornou až velmi dobrou.

V Praze 13. 6. 2017

doc. PhDr. Markéta Malá, Ph.D.